

zájmy a proto ho zákon nezavazuje, že objednané dílo musí za všech okolností dáti provést, nýbrž přiznává mu oprávnění, že může kdykoli objednané dílo, pokud není dokončeno, podle své vůle odvolati. Přísluší-li objednateli právo, bez udání důvodů ustoupiti od objednávky, i když jest podnikatel bedlivým, nemůže se právní postavení objednatele zhoršiti podnikatelovou liknavostí. Podnikatel nemůže objednatele nutiti k dodržení smlouvy o provedení díla, nýbrž má jen nárok na smlouvenou odměnu, bylo-li provedení díla zmařeno objednatelem, t. j. skutečnostmi, nastavšími v jeho osobě, a prokáže-li podnikatel, že byl ochoten dílo splniti (§ 1168 obč. zák.). Ježto tedy provedení díla jest závislým na vůli objednatele a tento může před jeho skončením kdykoli od smlouvy ustoupiti, jest lhostejno, zda použije svého práva až v době, kdy podnikatel jest s plněním v prodlení, a není ovšem ani povinen, aby liknavému podnikateli určoval podle ustanovení §§ 918 neb 919 obč. zák. (ve znění třetí dílčí novely) přiměřenou lhůtu dodatečnou. Otázky, zda byla žalobci dodatečná lhůta žalovaným k plnění určena a zda bylo jí třeba vzhledem k tomu, že žalovaný vrátil nákladní listy, jsou tedy pro rozhodnutí sporu nezávažnými, neboť v něm bude především řešiti otázku, zda byl žalobce ochoten dílo splniti a zda bylo mu v tom zabráněno okolnostmi, nastavšími v osobě objednatelově. Otázka, zda žalobce něco ze smlouvené odměny za dílo ušetřil, neb ušetřiti mohl tím, že díla neprováděl, má význam podružný a bude ji teprve řešiti, kdyby odvolací soud dospěl ve věci samé ku přesvědčení, že nárok žalobcův jest oprávněným. Napadené usnesení odvolacího soudu, zrušující rozsudek prvního soudu z důvodu, že se nezabýval a náležitě nevysvětlil výše dotčených okolností, nemajících pro spor podstatné důležitosti, nevyhovuje tudíž ustanovení §u 496 čís. 2 a 3 c. ř. s. Bylo proto důvodnému rekursu vyhověti, usnesení odvolacího soudu zrušiti a uložit mu, by o odvolání znova rozhodl.

Čís. 4112.

Duplikát nákladního listu musí obsahovati též číslo nákladního listu, poznámku o převzetí a odvážení zboží. Jinak jest podezřelým a nesmí naň bankou býti vyplacena akreditovaná kupní cena.

(Rozh. ze dne 2. září 1924, Rv II 758/23.)

Žalobkyně koupila od Vladimíra U-a zboží. Zaplacení kupní ceny bylo umluveno v ten způsob, že žalobkyně zřídí akreditiv u žalované banky, jež vyplatí prodávateli kupní cenu proti předložení duplikátu nákladního listu. Vladimír U. předložil žalované duplikáty nákladních listů, načež mu žalovaná vyplatila akreditovanou kupní cenu. Ježto se na potom zjistilo, že duplikáty, předložené žalované bance, byly padělky, a žalobkyně zboží nedošlo, domáhala se na bance náhrady škody. Žalobě bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem mimo jiné z těchto důvodů: Odvolatelka vytýká, že výpověď znalce je v tom nepřesvědčivá, že znalec prohlásil nákladní list bez čísla jednou za podezřelý, jednou za nepodezřelý, a protože soud nezjistil, proč znalec jest toho názoru, že duplikát nákladního listu musí

obsahovati přijímací potvrzení dráhy. Proto prý neměl soud první stolice založiti svůj rozsudek na výpovědi tohoto nevěrohodného a nespolehlivého znalce. Ale otázka, zda duplikát jest správným či podezřelým, není otázkou ryze odbornou, o níž by soud mohl rozhodovati jen na základě výsledku znalce. Jest spíše otázkou právní. Dle §§ 60 a 61 žel. dopr. ř. a §§ 4, 13 a 14 a 21 instrukce pro dopravu zboží lze tuto otázku rozřešiti bez přibrání znalce. Dle těchto ustanovení vydává se duplikát po naložení zboží (§ 61 žel. dopr. ř.). Musí proto souhlasiti s prvopisem, jak to přikazuje jednak instrukce a jednak to plyne i z pojmu duplikátu jako druhého vyhotovení samotného prvopisu, musí tedy duplikát obsahovati všechna ta udání a potvrzení, která jsou předepsána pro prvopis. Dle instrukce má dráha před převzetím zboží poznačiti prvopis číslem nákladního listu a zřízenec, přejímající nákladní zboží, musí potvrditi příjem před orazítkováním (vydáním) originálu, pokud se týče duplikátu. Totéž, tedy jak číslo nákladního listu, tak i potvrzení o příjmu zboží vůbec, musí obsahovati i každý duplikát. Je-li navrženo stranou převážení zboží, jest odesílatel dle dopravního řádu oprávněn býti přítomen a tvoří potvrzení o váze zboží proti dráze plný důkaz. Podle toho vydává se potvrzení o odvážení zboží jako potvrzení o přijetí, tedy, je-li navržen duplikát, také přirozeně v duplikátu. Musí tedy obsahovati duplikát obzvláště i potvrzení zřízence dráhy, kolik zboží vážilo, bylo-li vážení navrženo. To plyne, jak z § 61 žel. dopr. ř., tak jest i výslovně předepsáno v § 21 instrukce. Neobsahuje-li tedy předložený duplikát ani čísla nákladního listu ani poznámky o převzetí ani poznámky o zadaném převážení, jest nesprávným a tudíž podezřelým. Proto ocenil první soud správně výpověď znalce, který potvrdil totéž, a nemusil soud druhého znalce o této otázce vyslyšati. Nesprávným jest názor odvolatelův, že stvrzení o příjmu zboží se vydává jen na požádání. Duplikát sám jest takovým stvrzením přijetí pro stranu a bylo oň také žádáno, ale to se netýká obsahu duplikátu. Nerozhodným jest pro posouzení nesprávnosti a podezřelosti duplikátu to, jak znalec prohlížel duplikáty a jakou manipulací zjistil podezřelost (nesprávnost). Odvolatelka míní, že jest rozhodno, zda duplikát byl podezřelým pro bankovního úředníka a to ještě nikoli všeobecně, nýbrž v konkrétním případě, a dovozuje, že tak býti nemusilo, protože ani žalobkyně a její mandátářka, banka M. této podezřelosti nezpozorovaly, až teprve po 14 dnech, kdy zjistil, že zboží nedošlo, ba že ani železniční orgány nepovažovaly hned duplikát za podezřelý, když zkoumaly razítka, a neodmítly je hned. Než z výpovědi svědka H-a plyne, že železniční orgány, zejména přednosta stanice, hned pojal podezření o padělků, ale bylo by to i nerozhodno, zda i žalobkyně a její mandátářka banka M. v konkrétním případě skutečně podezření pojaly. Rozhodno jest toliko, zdali žalovaná podezření pojati měla. Žalovaná banka jako mandátářka měla povinnost, zachovati vši péči řádného obchodníka při provádění mandátu, tedy i při zkoumání duplikátu, který sloužil za legitimaci asigntáře Vladimíra U-a ku vyzvednutí kupní ceny (§ 1009 a 1299 obč. zák.). Banka nebyla povinna zachovati pozornost obyčejného člověka při zkoumání této legitimace, nýbrž měla povinnost zdatného odborníka a musila vynaložiti péči větší, nežli kterou by bylo lze uložiti obyčejnému laiku. Ve smyslu

Šu 1299 obč. zák. jest totiž ten, kdo veřejně nabízí své služby k obstarání určitých záležitostí, povinen, vynaložiti péči odborníka a jest tudíž povinen, osvojiti si potřebné znalosti a nemůže se vymlouvat, že takových zvláštních znalostí nemá. Samozřejmě vyžaduje výplata peněz na duplikát, t. j. na potvrzenku dráhy o přijetí a případném odvážení zboží jako legitimaci k vybrání kupní ceny zvláštní odborné znalosti, aby se správnost vyhotoveného duplikátu mohla přezkoumati. Jest tedy pro posouzení zavinění žalované banky rozhodno jenom, zdali nesprávnost měla ji napadnouti jako odborníci. Že tomu tak skutečně jest a nesprávnost taková pro odborníka u duplikátu je, vyplývá již z toho, co bylo shora řečeno. Že i železniční orgán, zejména přednosta v B. takové podezření pojal a vyslovil, plyne z výpovědi svědka H-a. Nerozhoduje tedy, zda v projednávaném případě Vladimír U. jako asignatář k vybrání kupní ceny od žalobkyně zmocněný vybíral již dříve beze vší závady jiné akreditivy u žalované banky a proto prý u ní důvěry požívá. To by ještě nemohlo žalovanou zbaviti povinnosti ku zkoumání předložených duplikátů.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání a uvedl mimo jiné v

d ů v o d e h:

Po právní stránce sdílí dovolací soud názor odvolacího soudu a poukazuje dovolatelku na důvody napadeného rozsudku, jež jsou v podstatě správné a nebyly vyvráceny dovolacím spisem. Že duplikát nákladního listu musí obsahovati číslo nákladního listu, poznámku o převzetí a o převážení zboží, odvolací soud správně odůvodnil již poukazem na pojem duplikátu. § 60 žel. dopr. ř. ovšem nepřichází v úvahu, jelikož jedná o přírážkách k dovoznému, avšak ostatní předpisy citované odvolacím soudem nasvědčují správnosti jeho názoru. Dovolatelka přehlíží zejména ustanovení Šu 58 (6) žel. dopr. ř., že železnice má potvrditi v nákladním listě, že zjistila váhu a počet kusů, a že odesílací stanice, která provádí toto zjištění, má to potvrditi též na duplikátu nákladního listu nebo na přejímacím listu; dále přehlíží ustanovení čl. 21 instrukce, že předpisy o zkoumání a vyhotovení nákladních listů, jakož i o potvrzení váhy a počtu kusů platí také pro duplikáty. Úředník banky, která se zabývá vyplácením peněz proti předložení duplikátů nákladních listů, musí dle Šu 1299 obč. zák. míti potřebnou k tomu znalost dotyčných zvláštních předpisů. Kdyby v tomto případě svědek Karel P., jako chef akreditivního oddělení žalované banky při zkoumání sporných duplikátů byl použil téže pečlivosti, jako znalec Karel N., nebyl by poukázal 55.000 Kč Vladimíru U-ovi. Za nedbalost svého úředníka ručí žalovaná banka dle §§ 1299 a 1313 a) obč. zák.

Čís. 4113.

Bankovní úřad ministerstva financí jest oprávněn domáhati se splacení zápůjček, poskytnutých Rakousko-uherskou bankou na lombard válečných půjček. Bankovní úřad má způsobilost státi na soudě.

(Rozh. ze dne 2. září 1924, Rv II 311/24.)